

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОЦІНКИ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Гришина В.В.

*Науковий керівник: Кравченко О.В., к.е.н., доцент
Сумський державний університет*

Одним з основних напрямів сільськогосподарської діяльності є рослинництво, особливістю якого є те, що витрати на виробництво продукції та її надходження нерівномірні протягом року. Більшість витрат виконується під час посіву сільськогосподарських культур та збору урожаю, при цьому собівартість сільськогосподарської продукції розраховується тільки в кінці року після врахування всіх виробничих затрат, що впливає на специфіку організації обліку.

Різні питання щодо обліку надходження та використання біологічних активів сільськогосп підприємств досліджувались у працях таких вчених, як: Л. В. Гуцаленко, М.Г. Михайлов, М. Ф. Огійчук, Л. К. Сук, М. Г. Чумаченко, В. Г. Швець та ін. Проте певні проблеми щодо формування облікової інформації та відображення таких активів залишаються не вирішеними і на сьогодні.

Залежно від виду господарської діяльності, з якою пов'язано їх використання, вони можуть бути: сільськогосподарськими біологічними активами та іншими біологічними активами, не пов'язаними з сільськогосп діяльністю (це можуть бути як основні засоби, так і запаси). Поточний біологічний актив визнається запасом, якщо він не використовується в сільськогосподарській діяльності та утримується для продажу або напрям його використання не визначено. Біологічний актив, визнаний активом в результаті минулих подій, стосовно якого існує імовірність того, що підприємство не отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з його використанням, у звітному періоді активом не визнається, а його вартість відноситься до інших витрат операційної діяльності. На практиці це означає, що більша частина біологічних активів або сільськогосподарської продукції може враховуватися до початку збору або до продажу.

Питання оцінки біологічних активів є основною і найбільш гострою проблемою, обумовленою труднощами визначення справедливої вартості на основі ринкової ціни. При наявності кількох активних ринків їх оцінка ґрунтується на даних того з них, на якому підприємство передбачає їх реалізацію. П(С)БО 30 [3] передбачено, що біологічні активи відображаються при їх первісному визнанні оцінюються за справедливою вартістю, або якщо справедливу вартість на дату балансу достовірно визначити неможливо, або якщо підприємство є платником податку на прибуток, можуть визнаватися та відображатися за первісною вартістю, крім поточних біологічних активів рослинництва, які визнаються і відображаються як незавершене виробництво згідно з П(С)БО 9.

Придбаний (одержаний) біологічний актив зараховується на баланс підприємства за первісною вартістю, яка визначається відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» та 9 «Запаси».

Тобто при надходженні біологічних активів необхідно встановити справедливу вартість, крім випадків застосування первісної вартості при придбанні за плату. Первісна вартість на відміну від справедливої вартості відображає реальні витрати на виробництво продукції, які зафіксовані в первинних документах і регістрах бухгалтерського обліку, а також ґрунтується на реальних цінах, що діяли на відкритому ринку на момент придбання засобів виробництва і предметів праці.

До факторів, що впливають на порядок оцінки біологічних активів, можна віднести їх класифікацію, спосіб надходження та дату оцінки відповідно до певних господарських операцій у процесі руху об'єктів біологічних активів. На дані аспекти необхідно звернути увагу при розкритті інформації щодо конкретного порядку організації обліку біологічних активів і результатів їх біотрансформації в рамках своєї облікової політики.

Моментом подальшого визнання біологічних активів за справедливою вартістю в бухобліку організації є дата їх переоцінки в результаті біотрансформації (зростання, дегенерації) на початок кожного звітної періоду. На кожну дату складання балансу необхідно їх переоцінювати за справедливою вартістю. Таким чином, можна сформулювати релевантну інформацію щодо показників фінансової звітності, яку використовують при отриманні сільськогосподарськими підприємствами інвестицій і кредитів банків. Собівартість реалізованих біологічних активів, яка також обліковується за справедливою вартістю, дорівнює їх справедливій вартості без витрат на місці продажу на останню дату складання балансу, по тій вартості, за якою вони відображені в обліку на дату реалізації. [1] Відповідно до Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів оцінювання біологічних активів на дату проміжного та річного балансу здійснюється за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані безпосередні витрати на місці продажу [3].

Можливі підходи до оцінки біологічних активів та сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю передбачають можливість застосування п'яти методів оцінки: аналіз контрактів; експертної оцінки комісією; аналогів; прийняття цін; сторонньої професійної оцінки. [2].

Отже, на сьогодні за вимогами чинного законодавства використовуються два підходи до оцінки біологічних активів на дату балансу за первісною вартістю (залишковою вартістю) або справедливою вартістю. Для біологічних активів переважним є використання останньої. В міжнародній практиці наголошується на найширшому використанні оцінки за первісною вартістю.

Література:

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <https://zakon.help/article/metodichni-rekomendacii-z-buhgalterskogo-obliku-bioiviv>
2. МСБО 41 «Сільське господарство» [Електронний ресурс] : – Режим доступу: <https://zakon.help/article/mizhnarodnii-standart-buhgalterskogo-obliku-41/>
3. П(С)БО 30 «Біологічні активи» від 18.11.2005 № 790 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.help/law/790/>